

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ภายหลังที่ประเทศไทยประสบวิกฤติทางเศรษฐกิจ ปัญหาในชนบทได้ถูกหยิบยกขึ้นมาพิจารณาอีกครั้งหนึ่งอย่างจริงจังมากขึ้น มีการเสนอทางออกต่อปัญหาในชนบทในแง่มุมต่างๆ มากมายแต่แนวคิดที่ดูเหมือนจะเป็นฉันทามติในการแก้ไขปัญหา ได้แก่ แนวคิดเรื่อง “ความเข้มแข็งของชุมชน” ซึ่งได้กลายเป็นยุทธศาสตร์ร่วมของทั้งหน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน ทั้งนี้ในทางสังคมศาสตร์มีการเสนอแนวคิดต่างๆ เพื่อเป็นทางเลือกในการแก้ไขปัญหาของประเทศ เช่น การคุ้มครองทางสังคม (Social Protection) เครือข่ายความปลอดภัยทางสังคม (Social Safety Nets) และการบริหารความเสี่ยงทางสังคม (Social Risk Management) เป็นต้น

นอกจากนี้ผลกระทบจากภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศต่างๆ ได้พิสูจน์ให้เห็นว่า ระบบสวัสดิการสังคมเท่าที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอที่จะสร้างหลักประกันในการดำเนินชีวิตของประชาชนในกระแสของโลกาภิวัตน์ เนื่องจากการขาดมาตรการปกป้องคุ้มครองทางสังคมที่เข้มแข็งในระบบสวัสดิการสังคม ซึ่งต่อมาประเด็นสำคัญในการพิจารณาเรื่องสวัสดิการสังคมสำหรับประเทศไทย อย่างน้อยที่สุดก็ให้แง่คิดได้ว่าสังคมไทยน่าจะมีระบบที่สามารถดูดซับผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจได้ในระดับหนึ่ง และระบบที่ว่านี้น่าจะเป็นระบบสวัสดิการสังคมที่มีอยู่ในประเทศไทย อย่างไรก็ตามยังมีการตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพของระบบสวัสดิการสังคมในประเทศไทย เช่น ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (มปป : 11) กล่าวว่า “นโยบายสวัสดิการของสังคมไทยหรือที่แท้คือ นโยบายการประชาสงเคราะห์ ที่เน้นการช่วยเหลือประชาชนผู้ด้อยโอกาสได้ยึดถือกันมายาวนาน โดยมีได้ขยายให้ครอบคลุมกว้างขวางตามลักษณะของปัญหาที่พัฒนาขึ้นมาตามการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม”

สมเกียรติ วันทะนะ (อ้างใน วันทนิย์ วาสิกะสิน และคณะ 2538 : 119) ได้วิเคราะห์ว่า “การจัดสวัสดิการสังคมของประเทศเท่าที่ผ่านมามีตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวความคิดที่คับแคบ กล่าวคือ แทนที่จะถือว่าระบบสวัสดิการสังคมเป็นเสมือนสถาบันทางสังคมหลัก ที่มุ่งให้ประชาชนทุกคนได้มีหลักประกันขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างทั่วถึง ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มอาชีพ โดยถือว่าสวัสดิภาพความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนส่วนรวมเป็นเนื้อแท้ของการพัฒนาสังคม รัฐบาลกลับสร้างบริการสังคม “แบบเก็บตก” ที่มีพื้นฐานความเชื่อที่ปล่อยให้กลไกของระบบตลาดทำหน้าที่ซื้อขายบริการเพื่อการตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างเสรี ใครมีเงิน มี

อำนาจซื้อ มาก ก็มีโอกาสสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุดเท่าที่จะไขว่คว้าได้ ส่วนใครที่เป็นผู้แพ้ในระบบเศรษฐกิจเสรี เรียกว่าเป็นส่วนที่เหลือนั้น หรือส่วนเศษที่เหลือที่รัฐบาลต้องเข้ามาเก็บตกรูปธรรมของประชาชนที่ถูกตีตราให้อยู่ในกลุ่มนี้ อาทิ คนพิการ คนขอทาน เร่ร่อนจรจัด ผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง สตรีบางประเภท และเด็กกำพร้า เป็นต้น”

วันทนี วาติกะสิน และคณะ (2538 : 26) สรุปว่า “สวัสดิการสังคมในประเทศไทยที่ผ่านมาสามทศวรรษนั้น ส่วนใหญ่เป็นการจัดสวัสดิการสังคมโดยปล่อยให้กลไกการผลิตและการตลาดในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรี ปรับตัวเองตามธรรมชาติ เมื่อประชาชนไม่สามารถที่จะมีกำลังซื้อบริการจากภาคธุรกิจเอกชนได้ รัฐบาลจึงให้ความช่วยเหลือเป็นกรณีไป สวัสดิการสังคมในความหมายนี้เป็นความหมายที่คับแคบและก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในสังคม รัฐบาลไม่ได้ให้ความสำคัญกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างทั่วถึง งบประมาณสำหรับการดูแลสวัสดิภาพของประชาชนมีจำนวนน้อย ผู้ด้อยโอกาสที่เข้าถึงบริการของรัฐมีเพียงส่วนน้อย ที่เหลือนอกนั้นต้องเผชิญกับชะตากรรมด้วยตนเอง ทำให้สถิติจำนวนสตรีและเด็กที่อยู่ในตลาดบริการทางเพศมีจำนวนสูงอย่างน่าตกใจ การเอารัดเอาเปรียบแรงงานเด็กและสตรี ตลอดจนคดีอาชญากรรมที่สูงขึ้น ล้วนเป็นผลพวงจากการที่รัฐบาลผลักดันการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ โดยเน้นภาคอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม ขณะเดียวกันก็ละเลยและเอาเปรียบภาคเกษตรกรรมมาโดยตลอด ปัญหาสังคมหลักๆ เกิดขึ้นและยังคงความรุนแรงยิ่งขึ้น เพราะสวัสดิการสังคมถูกตีความอย่างคับแคบ เพียงการบรรเทาทุกข์เฉพาะหน้า แทนที่จะเอาใจจริงเอาใจสั่งเพื่อรื้อถอนปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน”

ท่ามกลางการวิพากษ์ระบบสวัสดิการภาครัฐว่ายังคงประสบปัญหาด้านประสิทธิภาพ พบว่า ตั้งแต่กลางทศวรรษที่ 2540 เป็นต้นมา มีการสร้างและพัฒนาระบบสวัสดิการของผู้คนในชุมชนท้องถิ่นต่างๆ ทั้งในพื้นที่เมือง ชนบท ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม ที่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากทั้งรัฐและเอกชน เช่น การรวมตัวกันเป็นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สิน การประกอบอาชีพ การพัฒนาระบบธุรกิจ การสร้างเครือข่ายช่วยเหลือกัน ทั้งในด้านการรักษาพยาบาลดิน น้ำ ป่า ทะเล ที่เป็นฐานการผลิต หรือเศรษฐกิจของชุมชน การช่วยเหลือเกื้อกูลตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นต้น (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ 2546 อกัญญา เวชชชัย และศิริพร ยอดกมลศาสตร์ 2550 บำเพ็ญ เขียวหวาน และคณะ 2550 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน) มปป.)

ต่อมาในปี 2547 มีการสัมมนาระดับประเทศ เรื่อง “สวัสดิการชุมชนแก่น้อยอย่างยั่งยืน” ซึ่งมีข้อค้นพบที่น่าสนใจว่า หลายท้องถิ่นชุมชนในประเทศไทยมีการขยายการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนออกไปอย่างกว้างขวาง ทำให้สมาชิกได้เข้าถึงสวัสดิการที่หลากหลาย เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูล ดูแลคนยากลำบากในชุมชน รวมทั้งเกิดการประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น ในการสนับสนุนกองทุนสวัสดิการ ผลการสัมมนาดังกล่าวมีการเสนอแนวทางการขับเคลื่อนขบวนการสวัสดิการชุมชน โดยมุ่งให้เกิด “กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล” ที่แหล่งทุนมาจากการสมทบของ 3 ฝ่าย คือ จากชุมชน รัฐส่วนกลาง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขณะเดียวกันได้มีการเสนอประเด็นที่เป็นความเสี่ยงหรือข้อพึงระวังในการขับเคลื่อนขบวนการสวัสดิการชุมชน เช่น การรับหรือลอกแบบวิถีปฏิบัติของชุมชนท้องถิ่นที่จะมีการตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนขึ้นใหม่ในชุมชนท้องถิ่นตน โดยไม่ได้รับแนวคิดสำคัญของการจัดสวัสดิการโดยชุมชนที่ให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือเกื้อกูลของคนในชุมชนไปด้วย ดังกรณีที่มีการสมัครเป็นสมาชิกร่วมสมทบเงินเข้ากองทุน เพราะมีแรงจูงใจเรื่องการได้เงินสมทบคืนเป็นสำคัญ ดังนั้นเมื่อไม่มีการสมทบทำให้สมาชิกลดลง ยุบเลิก หรือกรณีที่บางชุมชนท้องถิ่นขาดการเชื่อมต่อกับฐานทุนเดิมในชุมชน จะเป็นอุปสรรคต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการขับเคลื่อนระบบสวัสดิการชุมชนให้เข้มแข็งได้ รวมทั้งกรณีที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ได้รับรู้หรือเข้าร่วมตั้งแต่ต้น จะต้องใช้เวลาในการสร้างความเข้าใจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุน ซึ่งบางกรณีประเด็นการจัดสวัสดิการชุมชนอาจถูกเชื่อมโยงไปกับประเด็นทางการเมืองส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องในการสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ หรือหากมีการสนับสนุนในทุกด้านมากจนเกินไปอาจทำให้สมาชิกตกอยู่ในภาวะที่ต้องพึ่งพาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปตลอดแทน (พรรณทิพย์ เพชรหมาก และ วิริฐฐา แก้วเกตุ 2550)

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงสถานภาพของระบบสวัสดิการในชุมชน รวมทั้งการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาให้เป็นแนวทางในการดำรงอยู่และปฏิบัติของคนไทยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน ถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ซึ่งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นำมารณรงค์เผยแพร่ ว่ามีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนและดำเนินการจัดสวัสดิการในระดับท้องถิ่นอย่างไร

อนึ่ง ขอบเขตการพัฒนาเครือข่ายสวัสดิการชุมชนมีหลายระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับตำบลสามารถที่จะบูรณาการและสร้างเครือข่ายได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากสามารถสร้างเครือข่ายได้ทั้งภาคประชาชน ภาคราชการ ภาคเอกชน และองค์กรระดับท้องถิ่น นอกจากนี้การให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการชุมชนย่อมเป็นผลดีแก่คนในชุมชนเอง ด้วยเหตุผลดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะทำการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเครือข่ายสวัสดิการชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสถานภาพและรูปแบบสวัสดิการชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย
- 2.2 เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาเครือข่ายสวัสดิการชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยภายในและภายนอกที่เสริมหนุนและเป็นอุปสรรคในการดำเนินงานของเครือข่ายสวัสดิการชุมชน

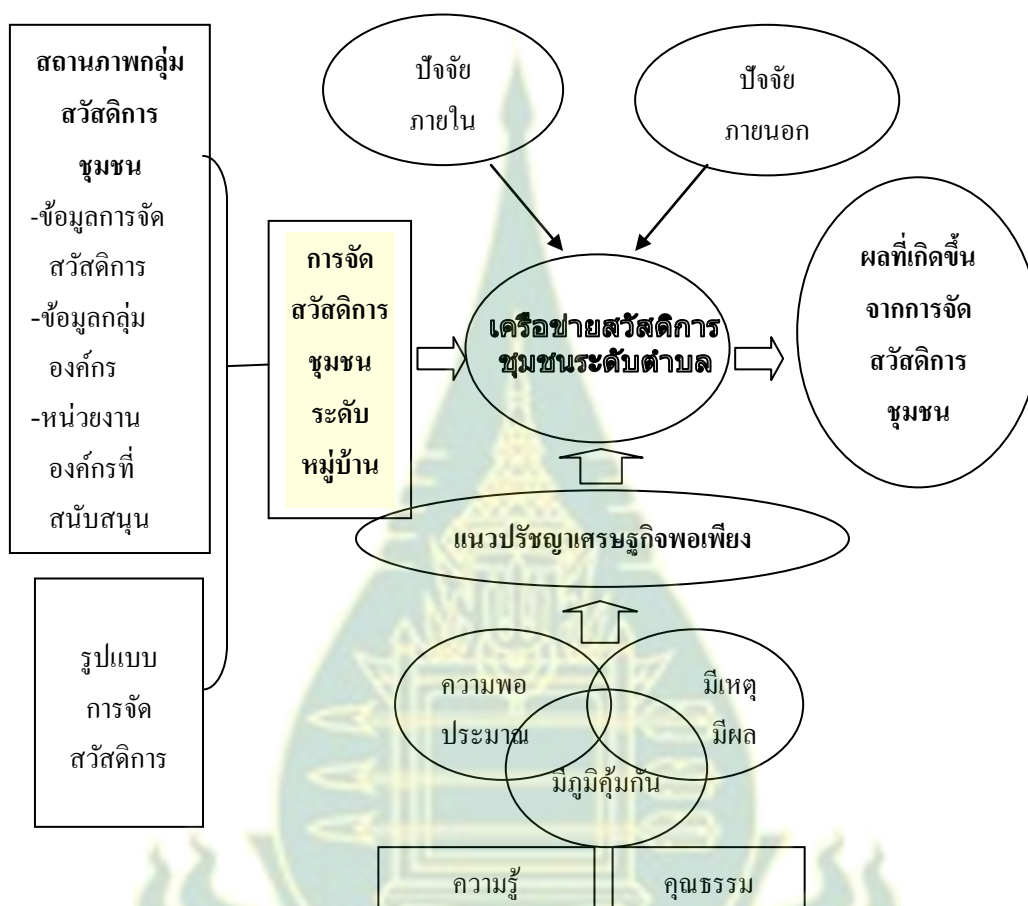
3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ ให้ความสำคัญกับการศึกษาแนวทางการพัฒนาเครือข่ายสวัสดิการชุมชนในระดับตำบล โดยให้ความสำคัญกับการประยุกต์แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาปรับใช้ในการกำหนดแนวทางการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลนั้น ให้มีการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับการจัดสวัสดิการชุมชน โดยให้ความสำคัญกับการทบทวนสถานการณ์เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการชุมชนที่ผ่านมาร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัยและกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลนั้นๆ เพื่อศึกษาว่าที่ผ่านมามีการดำเนินการจัดสวัสดิการให้กับคนในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆอย่างไรบ้าง ท่ามกลางแนวโน้มที่มีการเสนอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการสนับสนุนระบบสวัสดิการโดยภาคประชาชนในระดับท้องถิ่นมากขึ้น ประกอบกับสมมติฐานที่ว่า แนวทางการเสริมสร้างหรือพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่ายที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การเชื่อมโยงกันของกลุ่มกองทุนที่จัดสวัสดิการในชุมชนนั้น เพื่อลดความซ้ำซ้อนและนำทุนที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การทบทวนสถานภาพและรูปแบบการจัดสวัสดิการของกลุ่มต่างๆที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ ทั้งในระดับหมู่บ้านและระดับตำบลเป็นเงื่อนไขสำคัญ เพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายสวัสดิการชุมชนระดับตำบล ประกอบกับข้อสังเกตที่มีต่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานสวัสดิการชุมชนที่ผ่าน มาต่อการดำเนินกิจกรรมกองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นเครือข่ายในระดับตำบล ว่าอาจลดทอนแนวคิดสำคัญของการจัดสวัสดิการ โดยชุมชนเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่ทอดทิ้งกันระหว่างคนในชุมชนไปได้ ซึ่งอาจส่งผลให้สมาชิกกองทุนฯ มีความกังวลถึงความสามารถของกองทุนในการจ่ายสวัสดิการ หรือสมัครเป็นสมาชิกเพราะคาดหวังเรื่องการได้เงินสมทบเป็นสำคัญได้

ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้จึงนำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมาใช้เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเครือข่ายสวัสดิการชุมชน โดยนำเอาแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกัน บนเงื่อนไข ความรู้ และ คุณธรรม ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง มีความพอเพียง รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ซึ่งจะต้องอาศัย ความรอบรู้

ความรอบคอบ ความระมัดระวัง และควมมีคุณธรรมในการนำมาใช้เป็นแนวทางการศึกษา และวิเคราะห์ร่วมกับกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลนั้นๆ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาเครือข่ายสวัสดิการระดับตำบล โดยคำนึงถึงปัจจัยภายในและภายนอกที่สนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลประกอบ ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตด้านเนื้อหา ด้านพื้นที่และประชากร ดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา มีขอบเขตดังนี้

1) การศึกษาสภาพและรูปแบบสวัสดิการชุมชน ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก ได้แก่ ความเป็นมา วัตถุประสงค์ โครงสร้างการบริหารจัดการ ข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิก การจัดสวัสดิการ ระเบียบและการเบิกจ่ายที่ผ่านมา การประสานและ

สนับสนุนจากองค์กร หน่วยงานต่างๆ และความพึงพอใจต่อการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ผ่านมา ตลอดจนสถานการณ์ทั่วไปและฐานข้อมูลการจัดสวัสดิการในพื้นที่ตำบลเขารวก รวมทั้งผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคในการดำเนินงานและรูปแบบการจัดสวัสดิการของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก

2) การศึกษาปัจจัยที่เสริมหนุนและเป็นอุปสรรคในการดำเนินงานพัฒนากองทุนและเครือข่ายสวัสดิการชุมชน ประกอบด้วย ปัจจัยภายในที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อน รวมทั้งปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาสและอุปสรรค

3) การศึกษาแนวทางพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย แนวทางพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แผนและผลการดำเนินการพัฒนากองทุนและเครือข่ายสวัสดิการชุมชน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการวิจัย ตลอดจนผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวกกับแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากร

งานวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษาในพื้นที่ภาคกลาง 1 ตำบล โดยคัดเลือกตำบลที่เป็นพื้นที่ในชุมชนชนบทและมีความพร้อมที่จะร่วมทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบกับในตำบลเขารวกมีกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลที่ก่อตั้งได้ไม่นาน โดยได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลเขารวกตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2550 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม กองทุนฯ ยังคงเผชิญกับข้อกั่วงวลของสมาชิกกองทุนฯ และชาวบ้านที่สนใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนฯ เพิ่มเติมเกี่ยวกับความต่อเนื่องในการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลเขารวก

ดังนั้นจึงกำหนดให้ตำบลเขารวกเป็นพื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้ โดยตำบลเขารวกอยู่ในอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ซึ่งมีจำนวนหมู่บ้านในตำบล 6 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านวังทอง หมู่ 2 บ้านเขารวก หมู่ 3 บ้านเขารวกน้อย หมู่ 4 บ้านคลองมะนาว หมู่ 5 บ้านวังเงิน และหมู่ 6 บ้านเขารวกสามัคคี

ประชากร คือ คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลเขารวก อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ทั้งหมดซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่เป้าหมายทั้ง 6 หมู่บ้าน

5. คำนียามตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

เครือข่ายสวัสดิการชุมชน (community welfare) หมายถึง การเชื่อมโยงของบุคคล กลุ่มองค์กร หรือสถาบันเพื่อส่งเสริมหรือสนับสนุนการจัดบริการต่างๆ ของชุมชน ในลักษณะของการช่วยเหลือและส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม

ได้อย่างปกติสุข ด้วยการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน โดยมีแนวทางการพัฒนาเครือข่ายสวัสดิการชุมชน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการกองทุน ด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ด้านการพัฒนาผู้นำและสมาชิก ด้านการจัดการทุน และด้านการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้

แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (sufficiency economy) หมายถึง ปรัชญาที่ชี้แนวทางการดำรงชีวิตและปฏิบัติตนของคนทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ให้ดำเนินไปบนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการรับผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรมที่เหมาะสมประกอบกัน

รูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชน หมายถึง ลักษณะการจัดสวัสดิการของชุมชนเริ่มตั้งแต่การก่อตั้งกองทุนสวัสดิการ การระดมทุน ไปจนถึงการดูแลสวัสดิการแก่สมาชิก

6. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

6.1 แนวทางที่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ได้แก่

- 1) ได้ฐานข้อมูลสวัสดิการชุมชนในตำบลเขารวก อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรีซึ่งจะทำให้ทราบสถานการณ์ของกองทุนฯ และใช้ประโยชน์ในการวางแผนต่อไป
- 2) ได้ต้นแบบในการประยุกต์แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาเครือข่ายสวัสดิการชุมชน
- 3) ได้แนวคิดและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายระดับต่างๆ ซึ่งสามารถนำไปกำหนดยุทธศาสตร์ มาตรการ และแผนงานด้านสวัสดิการชุมชนได้ต่อไป
- 4) เกิดการพัฒนางานขององค์กรด้านสวัสดิการชุมชน และการทำงานแบบบูรณาการในชุมชนตำบลเขารวก
- 5) เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชาวบ้าน นักวิจัย และหน่วยงานต่าง ๆ เป็นการพัฒนาศักยภาพทุกฝ่าย ทุกระดับ
- 6) ได้แนวทางวิธีการปฏิบัติงานพัฒนาสังคมที่เหมาะสมกับชุมชนเป้าหมาย
- 7) สามารถนำผลการวิจัยนี้เป็นกรณีศึกษาแก่หน่วยงานและชุมชนอื่นได้ต่อไป
- 8) สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในเชิงวิชาการ เช่น การจัดการเรียนการสอนด้านการพัฒนาชุมชน และเครือข่าย เป็นต้น

6.2 หน่วยงานที่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ได้แก่

- 1) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- 2) กระทรวงมหาดไทย
- 3) กรมการพัฒนาชุมชน
- 4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 5) หน่วยงานองค์กรพัฒนาเอกชน
- 6) สถาบันการศึกษาต่างๆ
- 7) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

